

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ȚI.

ANULŪ L.

SĚ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

Oseriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefrancoate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămîț.

N° 123.

Sâmbătă, 6 (18) Iunie.

1887.

BrașovŪ, 5 Iunie 1887.

Este cunoscutŭ cetitorilorŭ noștri, cã în Bãnatŭ și Țera unghurească au fostŭ candidați, cu învoirea comitetului centralŭ alŭ partidei naționale române. numai în patru cercuri deputați naționali români, cu programa dela 1881 și adecã d. generalŭ Traianŭ Doda, în cerculŭ Caransebeșului, d. Vincențiu Babeșŭ în Sasca, d. Petru Truța în Baia de Crișŭ și d. protopopŭ Georgiu Popoviciu în Șiria-Pancota.

În tôte celelalte cercuri electorale bãnățene și unghurene alegătorii români suntŭ datorî în sensulŭ hotãrîrilor conferenței dela Sibiu a se abțînê dela actulŭ electoralŭ.

Numai din puține cercuri amŭ primitŭ raporturi despre pașii întreprinși de conducătorii Românilorŭ de dincolo de munții Ardealului, spre a sfãtul pe alegători sê ținã cu credință la hotãrîrile partidei naționale române și sê nu se facã unelte în mânia strãinilorŭ.

Meritã tôte lauda bravii conducătorii români din Sãlagiu pentru zelulŭ, cu care stãruiescŭ ei sê se pãzescã solidaritatea naționalã de cãtrã alegătorii din acelŭ comitatŭ. Corespondența ce amŭ publicatŭ o erî și ceea ce-o publicãmŭ astãzi ne dã o iconã viuã despre aceste nobile și românesce stãruințe și despre uneltirile mârșave unghuresce cu carî au a se lupte conducătorii poporului romãnu sãlãgeanŭ.

În comitatulŭ Sãlagiului se batŭ guvernamentalii cu opoziționalii unghuri pãnã la cuțite și ca sê reușescã și unii și alții au lipsã de voturile alegătorilorŭ țeranî romãni. De aici vine cã mai alesŭ cei dela putere nu lasã nefolositu nici unŭ mijlocŭ de terorizare și de corupțiune spre a trage cãți mai mulți alegători romãni pe partea lorŭ. ca sê asigure isbãnda guvernului Tisza. Ei, precum au facutŭ și acum trei au, vorŭ duce pe mulți alegători romãni chiar și cu forța sê voteze.

În 12 Iunie st. n. era convocatã în comuna Stîrci conferința electoralã a alegătorilorŭ romãni cu scopŭ de a li se împãrtãși hotãrîrile conferenței din Sibiu. Ungurii guvernamentalii chiar și de acestã ocaziune s'au folositŭ ca sê corumpã pe alegătorii țeranî romãni, carî mergeau la adunare, cu horincã (rachiu) și cu țigãri. Nu le-a succedŭ niciodatã sê nimicescã legãturile sfinte ale frãției dintre Romãni sãlãgieni. Casulŭ acesta aratã destulŭ de viu cum se propagã moralitatea și cultura în statulŭ acesta!

Alegătorii romãni din cerculŭ Cehului au ținutŭ și ei conferință și s'au legatŭ a pãstra solidaritatea, ceea ce credemŭ, o vorŭ și face-o, avendŭ harnici conducători în fruntea lorŭ.

Asemenea s'au pronunțatŭ conferințele alegătorilorŭ din cerculŭ Bocșei, comitatulŭ Carașŭ-Severinŭ, din cerculŭ Baiei mari, comitatulŭ Sãtmãrului, și din cerculŭ Chișineului, comitatulŭ Aradului, pentru abținența dela alegeri și pentru solidaritate cu hotãrîrile conferenței din Sibiu.

Despre aceste adunãri amŭ primitŭ scire pãnã adî și ele ne dovedescŭ, cã glasulŭ conferenței partidei naționale române a aflatŭ unŭ puternicŭ rãsunetŭ și între Romãni din Bãnatŭ și Țera unghurească.

Fãptulŭ acesta nu pôte de cãtŭsê ne încurageze sê continuãmŭ cu energiã totŭ mai mare lupta, cãci vedemŭ cã pe țî ce merge rëndurile ni se strîngŭ și dincoace ca și dincolo de munții Ardealului, prindendŭ totŭ mai adênci redãcinî idea solidaritãții nãstre naționale.

Mișcarea electoralã.

Mane în 18 Iunie n. se facŭ alegeri dietale în comitatele: Trei-Scaune, Aradŭ, Timișŭ, Torontalŭ; în orașele: Brașovŭ, Elisabetopol, Ocna, Sibiu, Baia,

Aradŭ, Olahfalău. În 19 Iunie în comitatele: Brașovŭ, Sibiu; în orașele: Crișulŭ mare, Timișora, Vêrșetŭ. În 20 Iunie în comitatele: Bistrița-Nãseudŭ, Fãgãrașŭ, Carașŭ-Severinŭ; în orașele: Chezdi-Osorheiu, Bichișŭ.

În Sibiu candidatulŭ naționalŭ sasŭ Dr. Meltz în discursulŭ sêu programŭ țise: „Opozițiunea nãstrã nu privește pe poporulŭ maghiarŭ, care în puterea dreptulŭ sêu istoricŭ, a numêrului sêu, a posesiunei sale și a inteligenței sale e destinatŭ a avê rolulŭ conducătorŭ în acestŭ statŭ și cã nici nu ne încumetãmŭ a nu-lãsa loculŭ de *primus inter pares*. Și nici „limba maghiarã a statului” nu o privește opozițiunea nãstrã, deorece noi, în interesulŭ unitãții statului și a administrațiunei statului o ținemŭ de necesarã și în acestã se deosebesce fidelitatea Sasilorŭ cãtrã statŭ de fidelitatea Cehilorŭ, Slovenilorŭ și Polonilorŭ. Opozițiunea nãstrã privește acele dispozițiuni, nu atãtu ale puterii legislative, cãtu mai multŭ ale puterii executive, care suntŭ de naturã a ne lipsi de puțintelulŭ aerŭ și luminã ce ni suntŭ necesare ca sê trãimŭ. Cãci vremŭ sê trãimŭ ca Sasi, ca Germani. Stã vre-o dorință a nãstrã în contradicere cu interesele statului? Ceremŭ noi ore o rãsturnare a întocmirilorŭ existente ale statului, de exemplu reactivarea vechei constituțiunii ardelen, care a declaratŭ 1.200.000 cetățeni romãni ai statului de morți politicesce și le-a lãsatŭ numai onorea d'a munci în sudorea feții lorŭ pentru alții și de a plãti dãri? Ceremŭ noi vre-o pozițiune privilegiatã, favoruri ori concesiuni în contulŭ altorŭ omeni, ori în contulŭ statului? Cererile nãstre suntŭ multŭ mai modeste: sê dispunemŭ dupã lege de averea nãstrã în serviciulŭ intereselorŭ nãstre culturale, sê se respecte autonomia nãstrã în bisericã și școlã, conformŭ legii, sê se abroge dispozițiunile privitoare la școlã, care vatemã directŭ legea, precum e și cu instrucțiunea limbei maghiare, ș. a. — Peste totŭ discursulŭ se caracterizezã prin slugãrnicia și insinuãri, care mergŭ pãnã a arunca pe Sasi în brațele Maghiarilorŭ.

În comitatulŭ Baranya se comitŭ escese și scandaluri ne mai pomenite. *Bãtãii cu petre, jafŭ, devastare* suntŭ la ordinea țilei. În cerculŭ Baranyavar omenii nu cutêzã a eși pe strade.

În Uezbegh din comit. Neutra, alegătorii au spartŭ ferestrele judelui localŭ, s'au bătutŭ cu gendarmii în numêrŭ de 8, carî au facutŭ usŭ de arme. Trei persoane au fostŭ omorite de glonțe, douê greu și trei ușorŭ rãnite. A sositŭ o companiã de honveđi.

În Bichișŭ-Ciaba candidatulŭ Falk a fostŭ primitŭ cu alaiu. Între primitorii jidano-maghiari figurêzã și slugãrnicii Dr. Bonciu jun. și Dumitru Bonciu, care e și președintele partidei „liberale” unghuresce.

În Erlau candidatulŭ guvernamentalŭ Moriz Iokai țise: „M'ășŭ bucura, decã națiunea unghurească ar fi în acestã patriã de sine-stãtãtoare, independentã. Dêr scitŭ cã suntemŭ în minoritate. Decã vre-odatã fiecare, chiar de n'ar vorbi unghuresce, se va simți cu inimã unghurească, decã națiunea va fi așa de întãritã, încãtu sê se pôtã opune acelorŭ elemente, care vrêu sê o spulbere de pe suprafață, atunci va fi venitŭ timpulŭ pentru independență.” — Va sê țicã „națiunea” așteptã ca totŭ alții sê se sacrifice pentru ca sê o scotã deasupra, sê o facã independentã! Apoi decã e vorba ca „națiunea” sê ajungã independentã, când fiãcare nemaghiarŭ va simți maghiarcesce, atunci independența e amãnatã *ad calendãs graecas*.

În Clușiu Gabrielŭ Ugron în vorbirea sa declarã cã va cere dietei: reducerea serviciului militarŭ la 2 ani, reducerea numêrului funcționarilorŭ statului pentru înlãturarea deficitului, scãderea censului electoralŭ pentru Ardealŭ și acordarea dreptului de alegere la toți cetățenii carî sciu scire și ceti.

În Varadia, fiindŭ convocatã o conferință a opozițiunei moderate din cerculŭ electoralŭ Moraviczã, nu s'a pututŭ ținê. Candidatulŭ Emilŭ Babeșŭ la intrarea sa în comunã a fostŭ primitŭ cu strigãri de: „Setreasca” la adresa candidatului guvernului. Acestei situațiuni critice a candidatului i-a pusŭ capetŭ fisolgãbirêulŭ disolvãndŭ adunarea. — Fiecare dorme cum „șî-așterne.”

În Hegyfalŭ, comit. Eisenburg, alegătorii opoziționalii au bătutŭ cu lemne și cu furci de gunoiu pe unŭ

alegătorŭ guvernamentalŭ așa de rêu, încãtu acesta dupã douê țile de chinuri muri.

În Terebes candidatulŭ Theodor Andrassy țise în discursulŭ sêu programŭ între altele: „O înțelptã politicã orientatã se pôte cugeta pentru noi numai atunci, când brațulŭ nostru vã fi deopotrivã puternicã pentru pedepsire, ca și pentru premiare.” — Cãtã îngãmfare ridiculã în aceste cuvinte nechibzuite!

În Alba-regalã are sê fiã luptã inversunatã. Conducătorulŭ partidei guvernului Felmayer a declaratŭ cã dãruiesce 1000 fl. pentru monumentulŭ martirilorŭ proiectatŭ acolo, decã candidatulŭ opoziționalŭ contele Karoly se va gãsi trecutŭ în vr'o listã electoralã valabilã pe 1887. Din contrã contele Karoly a declaratŭ cã dãruiesce în același scopŭ 2000 fl. pentru casulŭ când comisiunea competentã a camerei deputațilorŭ n'ar verifica alegerea sa — negreșitŭ presupunendŭ cã Felmayer depune cei 1000 fl. oferitŭ, decã contele Karoly se verificã. — Cum se jocã „patrioții” cu banii...!

Din Sebișŭ se împãrtășesce, cã de astãdatã și cãți va Romãni slugarnici, ca și Sasi slugarnici de acolo, dau tãrcôle candidatului guvernului Toldy-Horvath, cu tôte cã acesta nu i-au socotitŭ (nici măcarŭ de atãta lucru vrednicŭ, ca sê le dea o dare de sêmã dela dietã.

Din Deva se scrie, cã corteșii-solgãbirêi Markossy din Baia de Crișŭ și Krasznay din Bradŭ au fostŭ în Deva ca sê ducã pe Hollaky, contracandidatulŭ lui Truța, pentru cerculŭ Baia de Crișŭ, cu stêguri pe care se cetea: „Eljen Hollaky!” și „Treascã Hollaky!” Între alegătorii aduși de corteși a fostŭ, se țice, și unŭ preotŭ greco-catolicŭ. — Cu ce dreptŭ corteșii-solgãbirêi folosescŭ limba romãnescã pe stêguri unghuresce? Ce slugarnicŭ de preotŭ a fostŭ acela?

„Kronstädter Zeitung” publicã unŭ apelŭ, ce-lŭ adresezã alegătorilorŭ sași din Țera Bãrsei președintele comitetului partidei populare sãsesce Iosefŭ W. Filtch. În apelŭ se țice cã o clicã guvernamentalã nemulțãmitã numai cu cerculŭ Sãcelelorŭ-Hermanului are de gãndŭ sê punã în ambele cercuri electorale din orașŭ contracandidatŭ. Prin urmare e o serioasă datoriã de partidã a alegătorilorŭ ca sê aparã la loculŭ de alegere în numêrŭ completŭ, cãci numai atunci e sigurã victoria Sasilorŭ. În cerculŭ I se alegŭ în casa sfatului, în cerculŭ II la hotelŭ Nr. 1. Actulŭ alegerii incepe la 8 ore dimineța.

Dela Meseșŭ, 1 (13) Iunie 1887.

D-lŭ Dr. Ioanŭ Nichita avocatŭ în Zelau unŭ bãrbatŭ devotatŭ cauzei naționale — ca reprezentantŭ alŭ acestui cercŭ la conferința generalã din Sibiu, — a convocatŭ o conferință pe țiuã de 12 Iunie st. n. a. c. în comuna Stãrciu, cu scopŭ de-a aduce la cunoștința poporului conclusele conferinței generale din Sibiu despre atitudinea, ce ar avê a o observa Romãni față cu alegerile prezente. O stratagemã rafinatã din partea guvernamentalilorŭ vrêu sê o amintescŭ pe scurtŭ.

Trebuie sê permitŭ, cã guvernamentalii și-au împlinitŭ cu destulã punctuositate datorințele „patriotice”, trimitendŭ-și agenții lorŭ, cãrorã sãrbãtorile sãntelorŭ Rosalii s. v. le-au oferitŭ binevenita ocaziune, fiindŭ totŭ poporulŭ pe acasã. Și unulŭ din acești agenți cu numele Pop Szilagyi. . . care descinde în linia dreptã dela divulŭ Traianŭ, decã d-sa nu s'ar supêra pentru acestã indiscrețiune. . . acestŭ domnișorŭ tinêrŭ a aflatŭ de bine, chiar în țiuã primã a sãntelorŭ Rosalii, se ostenească prin comunele române și sê seducã poporulŭ, conturbãndulŭ în împlinirea datorințelorŭ religiøse.

A douã țî de Rosalii, adecã în 6 Iunie a. c. st. n. s'a ținutŭ în Cizerŭ la casa d-lui Ioanŭ Papŭ, notarŭ și magistru postalŭ, o conferință, respective unŭ banchetŭ, în care deputatulŭ guvernamentalŭ Lőrinci György și-a desfășuratŭ programa. La acestŭ banchetŭ splendidŭ au participatŭ și „vrednicele” antistii comunale din apropiere c'unŭ numêr însemnatŭ din poporulŭ alegătorŭ. A avutŭ însê și acestŭ banchet, — ca tôte lucrurile din lume — unŭ picŭ de umbrã: nici unŭ „popã” romãnescŭ n'a luatŭ parte la banchetŭ. . . A mai obvenitŭ însê și unŭ altŭ incidentŭ neplãcutŭ: notariulŭ din Stãrciu, d-lŭ Petru Papŭ, sêu cã se bucurã de puținã popularitate, sêu cã

a fost indiferent față cu datorințele patriotice, destul de dănsul a prezentat prea puțin alegătorii. Era dera lucru natural că pentru această neglijență se capete imputări și amenințări. Nu voim să aruncăm cu petri asupra notarilor, scimă prea bine pozițiunea lor, cum că sunt siliți să facă după cum le fluera alții]

Guvernamentalii au dat însă notarului din Stirciu o bună ocaziune să și repareze greșela... au mai dispus o altă conferință în Stirciu, la numitul notar, și așa conferința au aflat de bine a o pune chiar pe ziua de 12 Iunie st. n. în care și trebuia să se țină și conferința română... Această coincidență minunată de sigur n'a fost întâmplătoare, ci anume pusă la cale. D-lu notar li-a făcut oșpeților înalți portă de triumf, a condus un lăutar cu cetera, și poporul împilat de multe greutate amare, ca să-și mai uite de acestea, s'a adunat în număr măricel, la voia bună, la casa comunală, la locuința d-lui notar, în a cărei curte era pusă la libera dispozițiune o bute de vre-o 6 ferii plină de rachiu, care deșertându-se în mai multe rânduri, se umplea erăși iute ca din peveste. De unde și pe alu cui cont?... Ce întrebare naivă! Pachete de țigări erau în abundență... și bieții țărani, cari în timpuri normale în lipsa tăbacului își ard șgura de pe pipă, erau acum și ei galanți cu țigări...

Dér se revin la obiect: Membrii conferinței naționale erau adunați. Un număr frumos de inteligență și delegați din popor era de față. Sosind și convocatorul conferinței d-lu Ioan Nichita inteligența s'a adunat pentru prealabilă consfătuire la casa ospitală a preotului din loc, la d-lu A. Vicașiu. Și-au exprimat cu toții regretul pentru coincidența obvenită, și după ore care discutiune s'a otărit să se țină conferința, cu toate că era temere fundată de vr'un incident neplăcut. S'a ținut dera conferința în localitatea scōlei din loc, care este în imediată apropiere de casa comunală, în a căreia dosu parte din popor încă ținea o conferință — lângă butea de rachiu...

Sala spațioasă a scōlei era plină de inteligență și popor și ședința s'a început sub controla d-lui preotore Nagy Domokos. La propunerea d-lui Dr. Ioan Nichita, care în termină precisi și cu expresiuni simpatice espuse cauzele meritorie ale conferinței, se alege de președinte ad hoc la această conferință: M. O. D. Teodor Popu, protopop în Ortelec, érá de notar: Ioan Popiliu preot în Sigu.

Președintele, în unu stilu popular și bine înțeles, esplică poporului conclusele conferinței din Sibiu, cari de astă-dată recomandă passivitate, făcându-lu atent, cum că dreptul de alegere este cel mai mare drept al omului, presă care nu dispune nici o lege, nici o dirigătorie din țera, și prin urmare să se folosescă de acestu drept în deplină libertate. Apoi întrebă adunarea, că primesce otărită conferinței din Sibiu de asa? Primindu-se fără nici o excepțiune, președintele mai adauge: Să țină toți solidaritatea, și deocamdată să ne păstrăm voturile pentru timpuri mai favorabile... Dera totuși ore-cine nu ar voi să se țină de acestea, respectivul să facă cum îi va dicta mintea, dér ce va face, să facă din convingere, nu din interes meschin, și să nu-și vândă nimeni votul, acestu dreptu sântu, câte pentru o litră de rachiu. — Și acestea d-lu președinte le-a esplicat țerănilor. — Elu fú aplaudat, numai unii țărani murmurau în continuu, fiindu beți de rachia guvernamentală. Astfel se sfîntesc la noi legea electorală! — Mai făcându-se unele propunerii în merit ședința se rădică, și ne-am dus care încătrău, părendu-ne bine, că am scăpat în pace.

Demonstrațiuni în Belgrad.

Venirea la putere a cabinetului Ristic a fost întâmpinată cu mare entusiasmu în Belgrad și cu demonstrațiuni pentru Rusia și contra Austro Ungariei. Localul clubului liberal și mulțime de case private au fost decorate și iluminate sêrbătorese. Mii de ómeni se adunaseră înainte localului și pe strade strigându „sê trăiască Ristic-Velimirovič, Serbia și Rusia, încatu rêsuna aerul. În toate localurile publice s'a cântat imnul sêrbesdu și rusescu. Pe la 2 ore noptea, poporul a străbătut stradele strigându: „Trăiască Serbia! Trăiască Rusia! Trăiască cabinetul Ristic! Jos Garașanin! Jos Austro-Ungaria!“ Apoi s'a adunat mulțimea în fața locuinței lui Garașanin, fostul ministru-președinte, i-au spart ferestrele și i-au strigat: „Jos autorul dela Sliwnița! Piară Garașanin! Piară Austria!“ Garașanin a trasu patru focuri de revolver în mulțime și a rănit cu mare greutate isbuti poliția să restabilească ordinea și să liniștescă emoțiunea poporului.

Foile rusesci sunt foarte vesele de venirea la putere a lui Ristic. „Novosti“ și „Wjedomosti“ dicu că Ristic trebuie acum sprijinitu serios de Rusia, nu numai cu promisiuni și frase, deorece va avea grea luptă cu influința austro-ungară. „Sviet“ mai doresce acum și rehabilitarea exilatului metropolit Michael.

Unu Ukas regescu dispune disolvarea Scupcinei pentru perioada de astu an. În Augustu ori Septemvre se vor face alegeri noue. Garașanin va candida la alegeri cu scopu ca în viitorea Scupcină să apere fostul cabinet de atacurile ce se vor vîdica în contra lui.

Din toate părțile țerii sosesc telegrame de felicitare noului cabinet, în totă țera se fac festivități, banchete, iluminațiuni. Unu importantu conductu cu faze și iluminațiune voia să întocmescă populațiunea Belgradului, dér poliția le-a oprit. Liniștea nu s'a mai turburatu.

SCIRILE DILEI.

În Ceanul mare de pe Câmpia, scrie „Kolozsvar“ s'a făcutu esamenul cu copii dela scōla de stat cu unu succesu nu prea îndestulitoru, părinții copiilor, cari au asistat la esamen, și-au exprimat în publicu neîndestulirea lor. Numêrul copiilor de scōla a fost în anul acesta numai 13, multu mai micu ca în anul trecut. Astfel stând lucrul, — dicu „Kolozsvar“ — banii ce s'au dat pentru susținerea acestei scōle sunt, banii perduți. — Asta i s'orea scōlelor unguresci din comunele neunguresci. Așa și merită.

Azi 17 Iunie n. espiră termenul de pedepă a d-lui Cornel Popu Păcuraru și va fi pus în libertate.

Scōla mixtă elementară de stat din opidul Mociu, după cum se raporteză, a avut în decursul acestui an 84 scolar ordinari și 19 repetitori. Esamenul s'a ținut la 26 și 27 Iunie. Cătu pentru succesul, ce se speră, tace cronică. Numêrul scolarilor în-ș noue ni se pare prea esagerat, de nu cumva această scōla este impopulată și cu copii români, căci numêrul neromânilor în Mociu e prea neînsemnat pentru ca să potă da unu contingentu așa de mare de copii de scōla. Nu ni s'ar putea da de vre-unu Român cu inimă deslușiri în această privință?

Têrgul anual de primăveră al Brașovului, ce s'a început ieri, e slabu cum nu s'a mai pomenit. E multu mai slabu ca unu têrgu bun de sêptemână. Nici

vândători ca altă dată nu sunt, dér nici cumpărători. De imbulzela nu se pote plange nimeni, cu atatu mai puțin de imbulzela cavalerilor de industriă seu a pun-gașilor, căci „nemilosa“ poliția a pus la umbră vr'o 20 de asemenea cavaleri, ca să nu i arde sorele, ori să i bată ploia cătu va dura têrgul.

Academia Română a publicat dizele acestea, cu suplimentu la Documentele Hurmuzaki, alu doilea volum de documente franceze strinse de d. A. I. Odobescu din arhiva ministerului afacerilor străine din Paris. Aceste documente mergu dela 1709 până la 1812 și conțin între altele nisce memorii ale generalului Langeron foarte interesante pentru viața socială și politică a țerilor române la începutul secolului nostru.

Camera de comerț și industriă din Brașov e oficialu încunoscintă, că la 6 Iulie c. st. v. atatu la direcțiunea de construcțiuni a ministerului reg. român de instrucțiune în Bucuresci, cătu și la prefectura reg. român din Tecuciu se va ține licitațiune pentru darea în întreprindere a construierei unui gimnasiu în Tecuciu în valoare de 160,000 franci cheltueli. Cercurile interesate se facu atente la acesta.

„Scōla și Familia“, foia pentru părinți și învățători, ce ese de 2 ori pe lună în Brașov sub redacțiunea d-lor Ioan Popea și Andreiu Barseanu, conține în Nr. 4 dela 15 Mai: Scăderile în învățământul religiunii în scōla noastră populară, de I. Popea. — Despre educațiune, trad. după Schopenhauer, de I. C. Panțu. — Din convorbirile unei mame, de G.—Mititica (schită din necăsurile qilnice) de B.—Bibliografiă. — Diverse. — „Românul“ din Bucuresci, în Nr. seu dela 24 Mai v. vorbindu despre această foia, și exprimă astfel: „Erăși unu daru frumos și folositoru făcu concetățenilor lor și în genere Românilor d-nii Ionu Popea și Andreiu Barseanu cu a lor revistă bilunară „Scōla și Familia“, care apare în Brașov și în care vedem cu o deosebită plăcere, că domnesc fără jignire adevăratele principie pedagogice, precum și o limbă frumoasă românească, fără pedantism și fără erudite intortochiături. Astfel de publicațiuni consciențioase și muncite merită încurajarea tuturor ómenilor de bine. Noi felicităm redacțiunea „Scōlei și Familiei“ din Brașov și i urăm succesu continuu pe calea, ce a apucat.“

Căți alegători de deputați dietali sunt în Ungaria?

La această întrebare actuală răspunde cea mai nouă broșură din revista economică națională „Neuzeitgazda“gi Szemle, redigată de Dr. Franz Heltai la însărcinarea academiiei. Numêrul total al celor îndreptățiți a alege în 1887 e 847.216 (1886: 830.313, 1884: 841.609, 1883: 818.699, 1882: 814.116.) Numêrul alegătorilor, în anii în cari se facu alegeri dietale, e totdeauna mai mare ca în anii în cari nu sunt alegeri, dér totuși se arată și o creștere în numêrul total al alegătorilor. Din 413 cercuri electorale sunt 332 cercuri comitatense și 81 orașenesci. În terminu mediu se vinu pe unu ceru 2051 alegători, și anume în cercurile comitatense 2220, în cele mai mari orașe 1741, în cele mai mici 963. În Pesta sunt cam 24.948 alegători în terminu mediu 2772 alegători de ceru. Cele mai mari cercuri electorale sunt: Sasca cu 6464, Biserica-Albă cu 6259, Panciova cu 5941, Homorn cu 4941, Uzdinu cu 4513, Budapesta-Iosefstadt cu 4114,

FOILETONU.

Vulturel.

(Poveste.)
(Urmare.)

— „Nici odată frate dragă,
„Nu te uită viața întregă;
„Nici în rău și nici în bine,
„Dragă, nu mă lasă de tine!...“
— „Caută Vulturel napoi
„Cum alergă după noi
„Trei slugi trimiși de cea hōrcă
„Să ne prindă să ne întōrcă;
„De ne-oru prinde nu ni-i bine
„Căci e vai, frate, de tine
„Că'n bucăți te va tăia,
„În căldare te-a băga
„Și apoi fierțu mi te-a mânca!..
„Dér de slugi ca să scăpăm
„Hai dragă să ne schimbăm:
„Tu te fă cotoru de flōre,
„Eu o rosă nfloritōre,
„Eu m'ășed pe-alu țeu cotoru
„Și le dau mirōse lor...“
Așa apoi și făcū
Iute dēnșii se schimbau,
Unul în cotoru de flōre
Altu'n rosă nfloritōre...
Slugile cari se grăbū

Etă că s'apropiau
De pădurea sunătoare
Și de cea frumoasă flōre;
Multu în latur totu cercau
Dera pruncii nu-i vedeau;
Ci vędendū frumoșă flōre
Mândră și mirositōre
De ea se apropiau
Lângă ea se aședū
Și pe rēndu o mirosēu
Dér nici unul n'ndrāsnea
Să o rupă și s'o ia.
Cătră casă apoi pornescū
Și la baba-i povestescū
Că pe prunci nu i-au aflatū
De-a lor urmă n'au mai datū,
Și-i spunū numai c'au găsitū
Trandafir mândru nfloritū
Trandafir iubitū de sōre
Ce sta p'unu cotoru de flōre...
Baba când îi aușia
De mână mai crepa:
Aspru mi-ți-i ocăra
Cătră ei dicēndu așa:
— „O! voi nătăntocilorū,
„Proștilorū, nebunilorū,
„Trebuia să v'apucați
„Și cotorul sē-lū tăiați
„Era rosa de pe elū
„Să o fi luatū frumūșelū
„Și pădind'o apoi bine

„Voi s'o fi adus la mine!...“

„Mergeti iute înapoi,
„Amărățiloru de voi,
„Cotorul totu sē-lū tăiați
„Era flōrea s'o luați
„Și grijindū de dēnșă bine
„Iute-o aduceți la mine!...“
Slugile așa făcū,
La drumu erăși se porneau
Cătră cea pădure dēsă
După flōrea cea frumoșă
Dér pe când s'apropiau
Pruncii erăși îi dăreū
Nițu, prancul frumūșelū,
Dicē cătră Vulturelū:
— „Vulturelū nu mă uita
„Și nici când nu mă lasă,
„Nu te despărți de mine
„Nici la rău și nici la bine!..
— „Nici odată frate dragă
„Nu te uită viața întregă,
„Nici în rău și nici în bine
„Dragă, nu mă lasă de tine!...
— „Caută Vulturelū napoi
„Cum vinū erăși după noi
„Cei trei slugi trimiși de hōrcă
„Să ne prindă să ne întōrcă;
„De ne-oru prinde nu ni-i bine
„Căci e vai, frate, de tine,
„Cum te-a prinde te-a tăia

„În căldare te-a băga
„Și apoi fierțu te va mânca!..
„Dér de slugi ca să scăpămū,
„Hai dragă să ne schimbămū:
„Tu te fă bisericuță;
„Eu mă facū o coronuță,
„Pe-alu țeu turnū m'oiu aședū
„Și așa erăși vomū scăpa!...“
Așa apoi și făcū
Iute dēnșii se schimbau:
Vulturel bisericuță,
Nițu-o mândră coronuță...
Slugile care-alergau
Etă că s'apropiau
De pădurea fiorōșă
De biserica frumoșă.
Multu cercau, multu necăjeau,
Prin prejurū multu căutau
Dér pe prunci totu nu-i aflau,
Nici cotorul celū de flōre
Cu flōrea mirositōre.
Ei biserica vedea
Cu corōna ce lucea,
Cătră dēnșă s'ndreptau
De ea se apropiau
În lăuntru se băgau
Multu prin dēnșă căutau
Dér nimica nu aflau...
Înapoi decī s'nturnau
Cătră casă se duceau
Și la babă-i povesteau:

Gödölö cu 4111, Caragă cu 4017 alegători; cel mai mic cerc electoral e Abrudul cu 170 alegători.

Comedia carității.

Sub acest titlu „Telegraful” din București vorbindu despre serbarea dela teatrul național dată în folosul victimelor incendiului dela Opera Comică din Paris, țice:

A veni în ajutorul unor nevoiași, loviți de nenorocire, este datoria omenilor cu inimă. Nu suntem der în contra laudabilei inițiative, ce s'a luat la noi de a trimite obolul nostru familiilor lovite crud prin nenorocirea întâmplată la Paris.

Der vai! Suntem sceptici și nu prea credem, că tocmai simțimentul de compătimire este stimulul operei filantropice, care se face. Și pentru ce suntem sceptici?

Pentru că în giurul nostru sunt mulți nenorociți, sunt incendiații din Giurgiu, din Tergu-Neamțu, din Chirnoși, sunt țerani loviți de pelagră, sunt Români din Transilvania, casele cărora s'au inundat și distruse, — de ce ore nu s'a ridicat până acum nici o voce pentru a veni în ajutorul acestor nenorociți? Pentru ce ne grăbim a veni în ajutorul străinilor, când avem la noi acasă atâția nenorociți? Pentru ce?

Ne oprim a da răspuns la această întrebare și eștragem dintr'unu diar belgian următorul articol, care corăspunde mult la cugetul de ne frământă:

„Cu ocazia incendiului dela Opera Comică, este de folos să facem o constatare penibilă; der evidentă. Dacă focul ar fi ars vre-o usină, dacă ar fi consumat trei sute de lucrători lăsându fără pâne, fără vatră, fără haine, nisce femei nenorocite și nisce copii și mai nenorociți, caritatea publică s'ar fi emoționată, der nimic mai mult... S'ar fi dat ceva, fără îndoială, der cât se pote de puțin, fără entuziasm, fără vre-o idee de sacrificiu. Nenorocir ca acestea se întâmplă în fie-care ț. Aștăi atunci dicându-se: „Ah! s'ermanii omeni!” și cel care o țice, se gândesc cu totul la altceva. Astăi însă e vorba de unu teatru. Caritatea nu mai cunoșce atunci limite la entuziasmul său și se pune să viseze de sacrificii nemai aștăite...
»Nebunia e atât de mare, că în fața acestei nenorociri, în fața acestui doliu, Parisul nu se gândesc la altceva, decât de a inventa serbări și petreceri nouă, cari să aducă și mai mulți bani. Instituțiunile de caritate, fundate în vederea unor nenorociri speciale, despăi pe săracii lor proprii de ajutorele aștăptate. Fă-care se dă inchipuirilor celor mai ciudate pentru a mări acestu torent de aur, ce deja debordăză. Din tôte coluriile Europei actorii în vilegiatură scriu comitetelor: »Alergă să mă pună la dispozițiunea d-văstre pentru balurile, reprezentațiunile și petrecerile, pe care fără îndoială le veți organiza...
»Căci nimeni nu se îndoesc, că hohote de risă trebuie să acopere aceste lacrimi și că o grimasă veselă trebuie să ascundă pe s'ermanii omeni, cari ingenunhăză și plângă lângă grămeșile informe de carne, cari au formatu cu o ț mai înainte afecțiunile și mângăerile vieții lor. Caritatea acestă n'are decât upu singuru mijloc: plăcerea. Ea merge înrolându pe cumetrii cei mai glumeși, căutându farsele cele mai hazii, pentru a acompănia acestă defilare de coseiuguri triste și a juca pe ruinele încă fumegănde, cari pōrtă în chaosul lor secretul a nu sciu cătoru morți, necunoscute!
»Și vanitatea este demnă tovarășă a acestei comedii. În aceste donațiuni șgomotoșe, în această căutare ardentă a publicității și a reclamei murdare, găscel unu egoism crud, care contrastăză grozav cu simțimentul compătimirii și alți generosității, de care ei facu pradă. Acestu contrastu se manifestăză cu atât mai mult, cu câtu cea mai mare parte a acestor donatori, care nu neglijăză nici numele, nici adresele, nici calitățile lor și cari, decât suntu necunoscute, se onorăză chiar cu notorietatea vre-unui membru din familia lor.

ar închide mâinile și buzunarele lor, decât buna lor acțiune n'ar trebui să fiă anunțată întregului universu, seu decât ea ar fi reclamată de o suferință ordinară.

Cum trebuie înțelă caritatea.

„România Liberă” dela 14 Iunie n. scrie:

Câte va familii din Paris au fostu lovite de mari nenorociri cu prilejul incendiului Operei Comice. Aceste nenorociri suntu purtate pe aripile publicității în totu continentul, ele provocă mila tuturor omenilor de inimă, și în tôte părțile se stringu ajutore pentru potolirea suferinții și pentru căpătarea celor rămași pe drumuri. Ca pretutindenți, caritatea își are în această împrejurare și la noi luptători devotați și energici. — Nimicu mai frumos și laudabil. Înainte de a fi omeni însă, suntem Români. Înainte de a da ajutoru unui strein depărtat ca să-și zidescă unu adăpostu, trebuie să ne gândim la adăpostul nostru. Dacă nu-lu avem acest adăpostu seu decât ne ploă în el, naturalu că mai întâiu pe acesta lu vomu îngriji, apoi pe alu streinului, — și streinul, om cu judecată fiindu, nu ne va învinovăți, oricât ne-ar fi de prietinu, oricât i amu fi de îndatorăți.

Suntu, nu tăgăduim, destule considerații pentru ajutorul ce se organiză la noi în folosul nenorociților dela opera comică din Paris, și nu desaprobam acestu ajutor; der decât ne interesăm așa de multu pentru suferinții de aceeași ginte cu noi, cel puținu avem același interes realu pentru suferinții de același sânge cu noi, pentru frații noștri, pentru Români? Eță ce nu vedem.

Ca cestiune de educație națională, e tristă că nenorocirile fraților noștri nu ne mișcă așa de efectiv ca nenorocirile unor streini. Suntu la noi în țără incendiații, suntu inundați sunt sute de familii țărănesci ale căroru produse cămpenesci au fostu totalu înecate de apă, alte sute de familii ale căroru holde au fost distruse cu desăvărșire de furtuni și grindină; suntu frați de ai noștri în Transilvania, cari suferu de același nenorociri suntu frați de ai noștri în Banat nu mai puțin sără, ci și suferinți, — făcutu-s'a ceva pentru ei? gânditu-s'a măcaru cine-va să le potolăscă durerile, să le dea mână de ajutoru, unu banu pentru mălai, o rogojină pentru adăpostu? Nimicu!...

Suntu mii și mii de Români totu atât de crud loviți de sorte, tot în atât de sfășietore chinuri, ca și cele 70 de familii ale celui mai bogat orașu din lume, — și pentru nenorociții Parisului ne mișcămu convulsiv și ne golim pungile, pe când pentru nenorociții noștri nici capul nu ne dore! Acestă e o situație ce nu scim unde se mai pote afla pe fața globului terestru.

Cea mai bună lecțiune pe care capitala Franciei ar pute să o dea omenilor noștri de inițiativă în cestiune carității, lecțiune ce de sigur ar prinde mai mult decât observațiile ce noi ne permitem a le face, ar fi cam acestă:

„Recunoscători pentru ajutorul ce binevoii a trimite victimelor operei comice, ve rugămu primiți aștă bani înapoi și împărțiți nenorociților țării d-văstre, cari sunt și mai mulți decât ai noștri, și mai fără sprijinu.”

TELEGRAMA PART. a „GAZ. TRANS.

BISTRITA, 17 Iunie. — Cornelu Popu Păcuraru a fostu eliberat așt.

SCRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a Gaz. Trans.)

PESTA, 17 Iunie. — Distinsulu membru alu teatrului popularu Tamassy, pe când voia să părăscă aseră garderoba, fu lovit de paraliziă de creeri. Starea lui e forțe îngrijitoare.

AGRAM, 17 Iunie (séra) — Dintre 97 alegeri, 80 suntu favorabile partidei guvernamentale, 6 cele independente, 8 Starcevicianilor.

BUCURESCI, 17 Iunie. — Unu incendiu grōznicu a distrus în orașulu Botoșani 1000 de case.

Lista de subscrițiune,

deschisă de „Gazeta Transilvaniei” pentru comunele române din Ardelu nenorocite prin incendiu și inundare.

Au mai incursu:

Dela poporeni din Hidveg și filia Mojadu prin d. protopopu Ioanu Vicașu, pe lista d-sale:

D-lu Ioanu Vicașu, protopopu . . .	2 fl.
D-lu Samuilu Bădescu, notar. . .	1 fl.
Simeonu Emberu, posesoru . . .	1 fl.
D-na Maria Szilagyi, veduvă . . .	1 fl.
D-lu Vasile Popu, posesoru, Mojadu.	60 cr.
Colonulu Gligoru Dragoșu 8 cr. și măsarul Georgiu Aciu 5 cr., laolaltă . .	13 cr.
Din colecta de bucate vândute, s'a scos în bani suma de	6 fl. 27 cr
Cu totul	12 fl. —
Dela d-lu Nicolae Mocanu, Satulungu	5 fl.
Dni George Aldea et Comp. Satulung	2 fl.
D-lu Barbuceanu, Brașovu	1 fl.
» Vas. Grădinaru, »	1 fl.
» Nec. Furnică, »	1 fl.
» George Furnică, »	1 fl.
» Ioanu Băltagu, Satulungu.	50 cr
» Radu Aldea, »	50 cr
Suma	24 fl. —

Adăgându la această suma din nr. 121 alu „Gaz. Trans.” Lei noi 1220 și 286 fl. 17 cr (Va urma). Totalu Lei n. 1220 310 fl. 17 cr

Le mulțumim generoșilor contribuitori în numele nenorociților, dorind ca nobilulu lor exemplu să afle imitatori pretutindena.

DIVERSE.

Universitate de femei. — Foile rusești spun, că o comisiune, care se ocupă cu instrucțiunea superiōră a femeilor din Rusia, a elaborat unu proiect de lege pentru înființarea în Rusia a unei universități de femei, care va avea facultăți de istorie și filosofie, de științe naturale și matematice, precum și un institutu medicalu. În această universitate vor fi admise numai femei cari au obținut bacalaureatul, adică înțelegu bine limba latină și greacă. Programa va fi ca a celorlalte universități.

Necrologu. — Ana Caliani născută Romantia ca fică, Iacobu Caliani ca ginere, în numele lor și a copiilor lor Emilia, Iulius, Alesandru și Ana și a numeroșilor consăngeni cu inima frântă de durere anunță că pré iubitul tată, socru, moșu, *Ioanu Romantia de Romantia*, fostu preot gr. cat. în parochia Sindului, după unu morbu mai îndelungat în 10 a l. c. la 9 ore a. m. în etate de 78 — a încetat de a mai vieți. Osămintele în 12 l. c. i s'au petrecut după ritulu gr. cat. în cimitirulu familiaru și acolo s'au așețat spre odihnă eternă. Fiă-i țerina ușoră și memoria binecuvântată!

Editor: Iacobu Mureșianu.
Redactoru responsabilu Dr. Aurel Mureșianu.

Multă vreme c'au cercat
Der de prunci totu n'au mai dat,
Nici de cel cotoru de flōre
Cu cea rosă nflōritore,
Și că ori câtu au cercat
Nimicu alta n'au aflatu,
Numai o bisericuță
Cu o mândră coronuță,
Spun că n' dănsa au intrat
Și totu locul au cercat
Der nimica n'au aflatu...
Baba cum îi aușia
De mânia mai crepa
Aspru ér îi ocăra
Cătră ei dicendū așa:
— „Ol voi amăritiloru,
„Proști și hăbăuciloru!
„Trebuia să v'apucați
„Biserica s'o stricați
„Er corōna s'o luați
„Și pădind'o apoi bine
„Să veniți cu ea la mine!“...
Acum baba se gătea
La drumu însași se pornea
Cu cei trei slugi după ea,
Și mergeau în fuga mare
Spre pădurea cea din cale...
Der pe când s'apropiau
Pruncii éraš și dăreau,
Der pe baba când vedea

Și ei, țeu, se spăriau...
Nițu pruncul frumusețu
Dice cătră Vulturelū:
— „Vulturelū, nu mă uita,
„Și nici când nu mă lăsa,
„Nu te despărți de mine
„Nici la réu și nici la bine!...“
— „Nici odată, frate dragă,
„Nu te uitu vieța n'tregă,
„Nici în réu și nici în bine,
„Dragă nu mă lasu de tine!...“
— „Caută, Vulturelū, napoi
Cum vinu éraš după noi
Slugile și baba hōrcă
Să se prindă să ne n'tōrcă
„De ne-oru prinde nu ni-i bine,
„Căci e vai dragă de tine,
„Cum te-a prinde te-a tăia,
„In căldare te-a băga,
„Și-apoi fierți mi-te-a mânca!...
„Der ca éraš să scăpăm,
„Hai dragă să ne schimbăm:
„Tu: în țeu cu apă mare,
„Eu: în rață notătōre,
„Pe-a ta apă voiu nota
„Și-așa éraš vomu scăpa!...“
Așa apoi și făceau.
Amândoi mi se schimbau
Vulturelū: într'unu țeu mare
Nițu-n rață notătōre...
Baba, care se grăbea,

Éta, éta i-ajungea,
Biserica n'o vedea,
Nici flōrea cea frumusea,
Numai țeul ăsta mare
Cu răuica notătōre...
Baba țeul când vedea
De mânia mai crepa
Căci prea bine ea scia
Cumcă țeu-i: Vulturelū,
Nițu: rața de pe elu...
Și-n mânia ei cea mare,
In a ei mare turbare,
Baba mi-se apuca
Din țeu apa ca s'o bea,
Dor'a prinde acea rață
Sprintenă, albă la față.
S'o ducă-acasă cu sine,
Pe când vênătorul vine;
Căci rața Nițu era,
Éra ea de nu-lu ducea,
Vênătorul când venea
După densusul întreba
Și-apoi decât elu afla
Cum-că densusul a fugit
Casa și-o-a părăsit
Atunci vai era de ea
Căci pe locu o împușca.
Ea se necăjesce tare
Bëndu la apă cu turbare
Din acestu țeu latu și mare;
Inșe vai și-amaru de ea,

Căci de apă se umfla,
Lângă țeu apoi crepa
Și vieța i se găta...
Pruncii apoi se schimbau
Ce-au fostu éraš se făceau,
Celu țeu: mândrul Vulturelū;
Rața: Nițu frumusețu,
Și plecară cătră casă
Cântându hore multu voișe
Cu-alorū tată se n'tălniau
Și voiști ti povesteau
Că ce astăi au pătitu:
Cum de-acasă au fugit,
Cum din prunci ei s'au schimbatu
Intr'unu țeu afundū și latu
Și cum baba a crepatu!...
Ei de astăi înainte
Trăscu ér cu-alu lorū părinte
In deplină fericire,
Veseli și iubire
Dragoste și liniștire!...
Beiuşu, Februarie 1887.
(După Ferdinand Schmidt).
Ioanu Moța.

Cursul la bursa de Viena din 16 Iunie st. n. 1887.

Bursa de Bucuresti.

Cursul pietei Braşov

Cota oficială dela 4 Iunie st. v. 1887.

Table with financial data from Vienna, including gold and paper rents, exchange rates, and various securities.

Table with financial data from Bucharest, including official rates, rents, and exchange rates for various currencies.

Table with market data from Braşov, including exchange rates for various currencies and banknotes.

TARIFA

anunţurilor şi inserţiunilor.

Anunţuri în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6. Pentru inserţiuni şi reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repetiri se acordă următoarele rabate:

Table showing discounts for repeated advertisements based on frequency (3-4, 5-8, 9-11, 12-15, 16-20, 20+ times).

Dela 20 de repetiri în sus

Pentru anunţuri ce se publică pe mai multe luni se facă în-voiri şi reduceri şi peste cele însemnate mai sus.

ABONAMENTE

la

„Gazeta Transilvaniei“

se pot face cu începerea dale 1 şi 15 ale fiecărei luni, mai uşor prin mandate postale.

Adresele ne rugăm a ni se trimit exacte arătându-se şi posta ultimă.

Preţul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Table showing subscription prices for Austro-Ungary: 3 months (3 fl.), 6 months (6 fl.), 1 year (12 fl.).

Pentru România şi străinătate:

Table showing subscription prices for Romania and abroad: 3 months (10 franci), 6 months (20), 1 year (40).

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersul trenurilor

Valabilă dela 1 Iunie st. n. 1886.

pe linia Predeal-Budapesta şi pe linia Teiuş-Arad-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with train schedules for Predeal-Budapest, Budapest-Predeal, Teiuş-Arad-Budapest, and Budapest-Arad-Teiuş, including departure times and train types.

Nota: Orele de nopte sunt cele dintre liniile gróse.